

Izveštaj o provedbi programa

MAMA JE MAMA

za maloljetne trudnice i roditelje

u 2012. godini

siječanj, 2013.

Udruga roditelja

KORAK PO KORAK

• Ilica 73 • Zagreb • 01/4855-578 • www.udugaroditeljapk.hr

Program MAMA JE MAMA nastao je 2005. godine kao odgovor na sve izraženije rizično spolno ponašanje mladih i pojavu maloljetničkih trudnoća i majčinstva te se od tada kontinuirano provodi.

Pojava maloljetničkih trudnoća i roditeljstva prisutna je, kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo tijekom 2011. godine, zabilježeno je 1409 poroda i 346 prijavljenih prekida trudnoće kod djevojaka u dobi od 14 do 19 godina. Iako problem maloljetničkih trudnoća nije novijeg datuma, podaci o broju poroda i prekida trudnoće u posljednjih nekoliko godina ne pokazuju značajniji trend smanjivanja. Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo najčešće su neplanirane, a često i neželjene. Uz njih se nerijetko vežu brojni socijalni rizici, kako za maloljetne majke, tako i za njihovu djecu. Trudnoća i porod naglo mijenjaju uobičajeni život maloljetnih djevojaka, suočavajući ih s nizom problema, od neprihvatanja u obitelji, prekida školovanja, napuštanja od partnera, do teškoća u prilagođavanju i prihvaćanju svoje nove životne uloge – uloge majke. Uslijed maloljetničkih trudnoća obiteljski su odnosi često narušeni te je u nekim slučajevima mladim majkama s djecom nužan smještaj izvan vlastite obitelji u neku od ustanova socijalne skrbi. Maloljetne trudnice i majke nerijetko su pod povećanim rizikom od socijalne isključenosti i siromaštva. Problem maloljetničkih trudnoća i roditeljstva još je uvijek nedovoljno prepoznat, a javnost nedovoljno informirana. Smatramo da kontinuirane aktivnosti na projektu doprinose prevenciji rizičnog spolnog ponašanja mladih u procesu sazrijevanja i prihvaćanja svoje društvene uloge.

Program MAMA JE MAMA provodi se s ciljem pružanja intenzivne psihosocijalne podrške maloljetnim trudnicama i roditeljima, te njihovog osnaživanja i pripreme za samostalan život. Programom se nastoji smanjiti ranjivost i socijalna isključenost maloljetnih trudnica, majki i očeva, te ih osnažiti za aktivno i odgovorno preuzimanje roditeljske uloge. Također, programom se nastoji mobilizirati resurse unutar lokalnih zajednica s ciljem poticanja razvoja mreže podrške maloljetnim trudnicama i roditeljima.

Aktivnostima se nastoji doprinijeti većoj informiranosti, educiranosti i osnaživanju maloljetnih trudnica i majki, te utjecati na smanjenje socijalne isključenosti, predrasuda i diskriminacije s kojom se ova skupina susreće, ali i unaprijediti znanja i vještine maloljetnih trudnica i majki koje će pomoći smanjiti rizik od isključenosti i siromaštva, omogućiti im bolju brigu o sebi i djetetu, ili ih osnažiti za samostalan život.

Također, ovim programom nastoji se potaknuti korištenje postojećih, dostupnih izvora pomoći i podrške unutar institucija obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite kao i podrške obitelji unutar lokalnih zajednica, što osigurava održivost i promjene unutar spomenutih sustava. Prednost navedenog je što se na taj način doprinosi održivosti aktivnosti te se ne stvara ovisnost, dok su istovremeno prisutni rizici vezani uz spremnost institucija na suradnju, promjene kao i dodatni angažman s ciljem stvaranja mreža podrške maloljetnim trudnicama i majkama. Za uspješnost u navedenom uglavnom je potrebno dodatno poticanje i senzibilizacija stručnjaka te poticanje međuresorne suradnje.

Programom se nastoji mobilizirati resurse i osnaživanje za oslanjanje na alternativne usluge kao i prevenciju smještaja maloljetnih trudnica i majki u institucije. Potiče se razvoj lokalnih mreža podrške koje u situaciji

pojave maloljetničke trudnoće i roditeljstva mogu pružiti intenzivnu podršku obitelji, alternativne oblike skrbi i na taj način spriječiti institucionalizaciju i socijalnu isključenost maloljetnih trudnica i majki.

Ovaj model donekle je razvijen na području Grada Zagreba gdje Savjetovalište MAMA JE MAMA u suradnji s Dječjim domom Zagreb, Kućom Ljubavi Caritasa Zagrebačke Nadbiskupije, Centrom za reproduktivno zdravlje Klinike za dječje bolesti, KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb i brojnim obrazovnim ustanovama potiče međusektorsku i međuresornu suradnju i razmjenu informacija, a koja doprinosi osnaživanju obitelji u nošenju s novonastalom situacijom, sprječavanju institucionalizacije maloljetnih trudnica i majki te njihove socijalne isključenosti.

Tijekom 2011. godine započela je provedba trogodišnjeg programa Mama je mama za razdoblje od 2011. do 2014. godine, odobrenog od strane Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, s ciljem razvoja i širenja mreže socijalnih usluga koje pružaju organizacije civilnog društva. Program Mama je mama provodi se u području *Razvoj prioritetnih izvaninstitucionalnih usluga socijalne skrbi, u lokalnim zajednicama u kojima potencijalni korisnici žive, u kojima te usluge nedostaju, s ciljem prevencije institucionalizacije i socijalnog uključivanja korisnika* kroz provedbu usluga i aktivnosti koje doprinose socijalnom uključivanju mladih bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojima je prestalo pravo na smještaj u ustanovama socijalne skrbi ili u udomiteljskim obiteljima.

Program MAMA JE MAMA je prepoznat kao vrijedan te je kontinuirano financiran od Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje Grada Zagreba, Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport, kao i ureda UNICEF-a u Hrvatskoj.

DIREKTAN RAD S KORISNICIMA

Direktan rad s maloljetnim roditeljima i članovima obitelji provodi se u okviru Savjetovališta MAMA JE MAMA u Zagrebu. Također, dio aktivnosti provodi se u partnerstvu s Dječjim domom Zagreb, Materinskim odjelom te Kućom ljubavi Caritasa Zagrebačke Nadbiskupije koji osiguravaju smještaj za maloljetne trudnice i majke s djecom u slučajevima kada je potreban smještaj izvan vlastite obitelji. S korisnicama koje uskoro završavaju sa smještajem održavaju se sastanci malih edukativnih grupa s ciljem informiranja, pružanja psihosocijalne podrške i razmjene iskustava u sigurnom i podržavajućem okruženju, osnaživanja i pripreme za samostalan život.

Početak 2012. godine uređen je **prostor Savjetovališta MAMA JE MAMA** čime je omogućena bolja funkcionalnost i dostupnost usluga korisnicima.

Tijekom 2012. godine provedene su aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje informiranosti, educiranosti i osnaživanju maloljetnih trudnica i majki, te na smanjenje socijalne isključenosti, predrasuda i diskriminacije s kojom se ova skupina susreće. U skladu s navedenim održavane su aktivnosti telefonskog informiranja i savjetovanja, individualno psihološko i pravno savjetovanje te male edukativne grupe.

Također, tijekom protekle godine korisnicama je omogućeno korištenje računala, interneta, telefona i faksa u Savjetovalištu što se pokazuje iznimno potrebnim prilikom traženja zaposlenja i pripreme za izlazak sa smještaja.

Korisnici programa su maloljetne trudnice i majke, mlađe punoljetne majke, njihovi partneri kao i članovi njihovih obitelji. Tijekom 2012. godine uključeno je 58 korisnika, od čega njih 45 kontinuirano tijekom cijelog razdoblja. Korisnici najčešće dolazi samoinicijativno, no također su jednim dijelom upućeni od strane Centra za reproduktivno zdravlje Klinike za dječje bolesti Zagreb kao i od Centra za socijalnu skrb.

Telefonsko informiranje i savjetovanje maloljetnih trudnica i roditelja o njihovim pravima, povezivanje s relevantnim institucijama.

Ukupno je održano 128 telefonskih informiranja i savjetovanja. Najveći broj poziva upućen je sa šireg područja Grada Zagreba no pozivi se zaprimaju iz svih krajeva Hrvatske. Najveći broj poziva odnosi se na pitanja vezana uz nastavak školovanja maloljetnih trudnica i majki, kao i ostvarivanje raznih prava i novčanih naknada (rodiljna naknada, jednokratna naknada za opremanje djeteta), pitanja vezana uz skrbništvo nad djetetom te utvrđivanje poslovne sposobnosti kod maloljetne osobe.

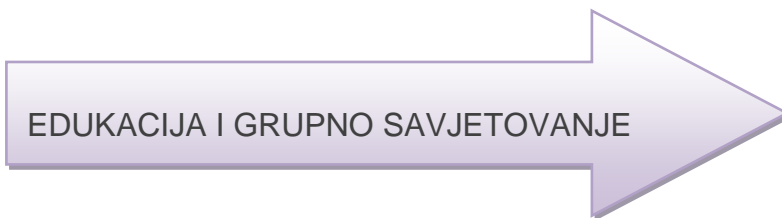
Individualno psihološko savjetovanje - pružanje psihološke savjetodavne pomoći i podrške maloljetnim roditeljima, pomoć u uspostavljanju narušenih obiteljskih veza i prihvaćanju novonastale situacije, osiguravanje potrebne podrške te osnaživanje za osamostaljivanje i preuzimanje odgovorne roditeljske uloge. Osim u sklopu Savjetovališta, savjetovanja se održavaju s mladim majkama koje uskoro završavaju sa smještajem ili su i ranije bile štice Maternog odjela Dječjeg doma Zagreb, kao i Kuće ljubavi CZN-a, a koje se suočavaju s ponovnim neplaniranim trudnoćama ili raznim izazovima roditeljstva u kojima im je potrebna pomoć i podrška.

Ukupno je održano 190 individualnih savjetovanja i to 76 u okviru Savjetovališta MAMA JE MAMA, 89 za korisnice iz Dječjeg doma Zagreb te 25 savjetovanja za korisnice iz Kuće ljubavi CZN-a.

Kroz individualno savjetovanje pružena je savjetodavna i psihološka pomoć i podrška maloljetnim trudnicama, majkama i članovima njihovih obitelji, a također i informiranje te povezivanje s odgovornim osobama u institucijama zbog pomoći oko nastavka školovanja ili zapošljavanja, pomoći u uspostavljanju narušenih obiteljskih veza i sl.

Pravno savjetovanje

I u 2012. godini korisnicima Savjetovališta omogućeno je i pravno savjetovanje. Pravno savjetovanje u najvećoj mjeri uključuje područja vezana uz utvrđivanje poslovne sposobnosti, skrbništva, utvrđivanja očistva kao i realiziranja određenih prava iz područja obiteljske, socijalne i zdravstvene zaštite.

Male edukativne grupe održavaju se u suradnji s partnerskim organizacijama, Dječjim domom Zagreb, Materinskim odjelom te Kućom Ljubavi Caritasa Zagrebačke Nadbiskupije. Male edukativne grupe provode se s ciljem unaprjeđenja znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki koje će pomoći smanjiti rizik od isključenosti i siromaštva, omogućiti im bolju brigu o sebi i djetetu, te ih osnažiti za samostalan život nakon izlaska iz institucije.

Svrha je ovakvih edukativnih grupa orijentiranih na maloljetne trudnice i majke osigurati educiranje u opuštenom okruženju gdje neće biti diskriminirane, socijalno isključene niti dovedene u neugodan položaj zbog svojih godina, socijalne i ekonomske situacije.

Ukupno su održana 54 sastanka malih edukativnih grupa, i to 26 sastanaka za korisnice Materinskog odjela Dječjeg doma Zagreb, 26 sastanaka za korisnice Kuće Ljubavi, CZN-a te 2 zajednička sastanka u okviru Savjetovališta MAMA JE MAMA.

Kako bi se procijenila uspješnost provedenih aktivnosti, provodi se interno organizacijsko vrednovanje. Uspješnost procjenjuju korisnici, ali i stručni suradnici uključeni u provedbu aktivnosti.

Rezultati ukazuju da se tijekom savjetodavnog rada najviše radi na:

1. pružanju psihosocijalne pomoći i podrške (95%)
2. upoznavanju s pravima (82%)
3. pružanju pomoći za uspostavu bolje komunikacije s partnerom i članovima obitelji (70%)
4. edukaciji o spolno odgovornom ponašanju (68%)
5. pomoć pri boljem i uspješnijem prihvaćanju novonastale situacije (65%)
6. rad na poboljšanju socijalnih vještina i uspostavljanju pozitivne slike o sebi (58%)

Ti rezultati ukazuju nam da aktivnost individualnih savjetovanja odgovara na stvarne potrebe. Također, stručni suradnici uglavnom navode da su zadovoljni savjetodavnim radom (85%), smatraju da su i korisnici zadovoljni (80%), te smatraju da aktivnosti odgovaraju na stvarne potrebe (60%).

Rezultati evaluacije savjetodavnog rada od strane korisnika ukazuju na visoku uspješnost provedenih aktivnosti. Najkorisnijima se pokazuju: pomoć u rješavanju problema (95%); upoznavanje s pravima (95%) te mogućnost primjene stečenih znanja i vještina u svakodnevnom životu (72%).

Savjetodavni rad najvišom vrijednošću ocjenjuje 75% korisnica, a jednako toliko navodi da je zadovoljno načinom na koji se savjetodavni rad provodi.

Aktivnosti programa provode stručnjaci iz raznih područja, psiholozi, socijalni radnici, pravnici i liječnici, kako zaposlenici Udruge, tako i vanjski stručni suradnici.

- Silvija Stanić, dipl. psih. - voditeljica programa
- Marina Trbus, prof. psih. - voditeljica savjetodavnih aktivnosti
- Vesna Miličević, voditeljica administrativnog i financijskog poslovanja
- Biserka Tomljenović, dipl. soc. radnica - voditeljica edukativno-informativnih aktivnosti
- Vesna Šugar, dipl. soc. radnica – stručna suradnica, Materinski odjel, Dječji dom Zagreb
- Ines Bojić, dipl. iur. – stručna suradnica
- mr.sc.dr. Nives Šikanić Dugić, spec. ginekologije – stručna suradnica, Centar za reproduktivno zdravlje Klinika za dječje bolesti, KBC Sestre Milosrdnice Zagreb
- mr.sc. Helena Hašpl Jurišić, dipl.soc.radnica – stručna suradnica
- mr.sc. Irena Bezić, prof.psih. - supervizorica

Kontinuirano se održavaju **sastanci programskog tima i intervizija** s ciljem kontinuirane razmjene informacija, pregleda postojećih aktivnosti, planiranja budućih, rješavanja poteškoća koje se javljaju prilikom provedbe, te praćenja troškova aktivnosti. U okviru sastanaka programskog tima, poseban naglasak stavlja se na primjenu standarda kvalitete socijalnih usluga. Tijekom 2012. godine održano je 7 sastanaka programskog tima.

Također, održavaju se **supervizijski sastanci** za izvoditelje savjetodavnih aktivnosti, pod vodstvom vanjskog stručnjaka supervizora, a s ciljem usavršavanja znanja i vještina kod provoditelja aktivnosti, te osiguravanja djelotvornosti i kvalitete pruženih usluga. Ukupno je održano 7 supervizijskih sastanaka.

EDUKATIVNO – INFORMATIVNE AKTIVNOSTI

I tijekom 2012. godine nastavljeno je s distribucijom edukativno-informativnih paketa s brošurama, letcima i plakatima s ciljem senzibiliziranja i educiranja o problemima maloljetnih trudnica i roditelja kao i oblicima pomoći i skrbi. Paketi su dostavljeni stručnjacima koji se u svojem radu susreću ili se mogu susresti s problemom maloljetničkih trudnoća (stručni suradnici osnovnih i srednjih škola, centara za socijalnu skrb, primarne zdravstvene zaštite, savjetovališta za mlade).

Edukativno-informativni paketi s materijalima sadrže:

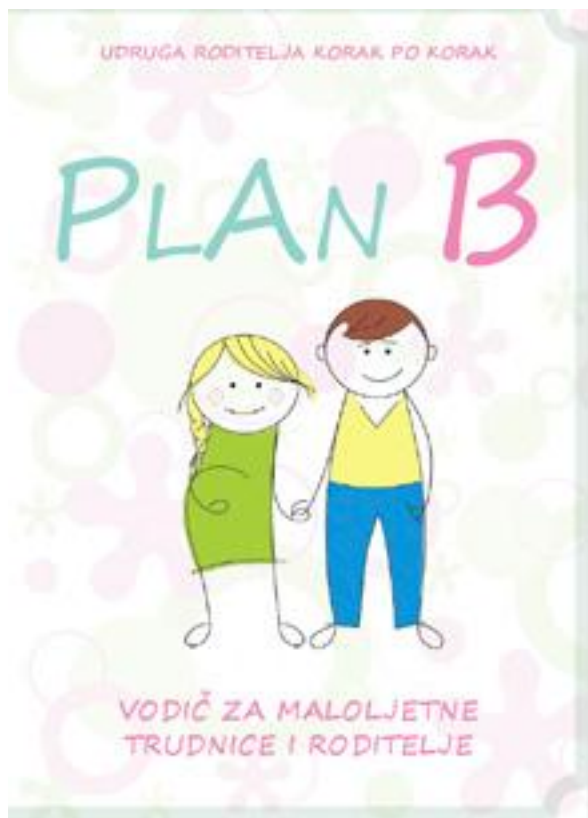
Brošuru MAMA JE MAMA – brošura samopomoći namijenjena maloljetnim trudnicama i majkama u kojoj stručnjaci iz područja medicine, psihologije i socijalne skrbi pružaju korisne savjete i informacije o svim relevantnim pitanjima vezanim uz prepoznavanje znakova trudnoće, tijekom trudnoće, odnose sa roditeljima i partnerom, te mogućnostima ostvarivanja prava s područja socijalne skrbi i zdravstvene zaštite.

Letke i plakate s informacijama o podršci i pomoći koja se nudi maloljetnim trudnicama i majkama.

Vodič za roditelje s odgovorima na pitanja kako s djecom razgovarati o seksualnosti, ljubavi i vezama.

Publikaciju KADA DJECA IMAJU DJECU - Analiza stanja i preporuke za postupanje u slučajevima maloljetničkih trudnoća i roditeljstva nastala je kroz suradnju Udruge roditelja Korak po korak i Ureda UNICEF-a za Hrvatsku te je namijenjena nadležnim institucijama, kao i stručnjacima zaposlenima u obrazovnim, zdravstvenim i ustanovama socijalne skrbi te organizacijama civilnog društva o postupanju u najboljem interesu maloljetnih roditelja i njihovog djeteta.

PLAN B – Vodič za maloljetne trudnice i roditelje nastao je temeljem šestogodišnjeg iskustva iz provedbe programa MAMA JE MAMA te donosi odgovore na najčešće postavljena pitanja vezana uz maloljetničko roditeljstvo. Namijenjen je maloljetnim roditeljima i onima koji će to uskoro postati, njihovim obiteljima, kao i stručnjacima koji se u svojem radu susreću s maloljetničkim trudnoćama i roditeljstvom.

Priručnik je izrađen u sklopu trogodišnjeg programa MAMA JE MAMA za maloljetne trudnice i roditelje, u partnerstvu s Dječjim domom Zagreb i Caritasom zagrebačke nadbiskupije te uz suradnju Centra za socijalnu skrb Križevci.

Priručnik PLAN B je izrađen i objavljen 2012. godine te distribuiran u više od 500 primjeraka na području cijele Hrvatske.

PROGRAM MAMA JE MAMA U MEDIJIMA

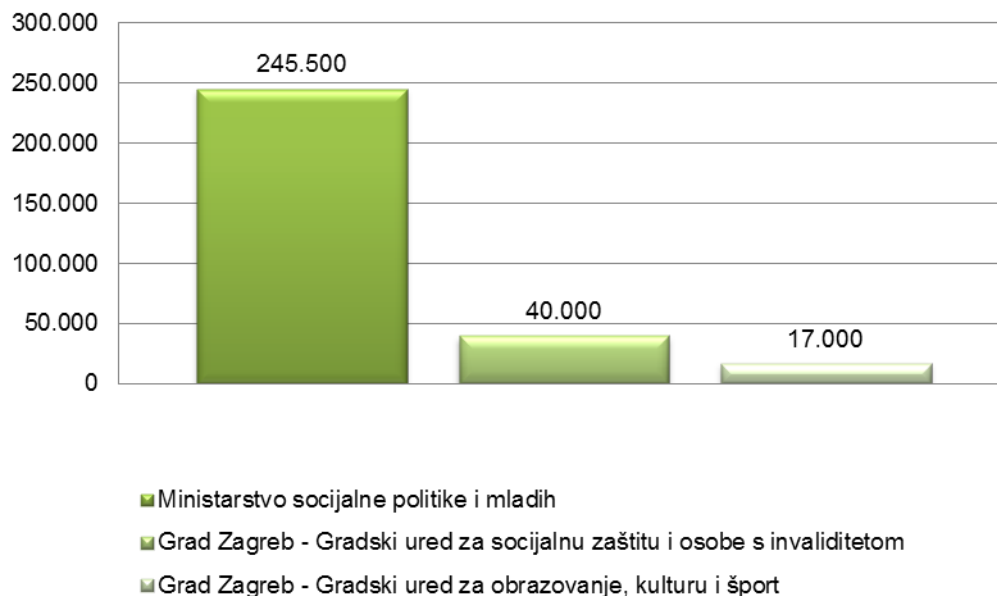
Mediji kontinuirano pokazuju interes za temu maloljetničkih trudnoća i roditeljstva, te je kao i dosad, suradnja s medijima bila uspješna. Tijekom 2012. godine, problem maloljetničkih trudnoća i roditeljstva, kao i aktivnosti programa MAMA JE MAMA predstavljeni su u nekoliko televizijskih emisija (HRT – Informativni program – Zagrebačka panorama; dokumentarni program – dok. film Mama je mama; te u sklopu političkog talk showa Nulta točka; Dnevnik NOVE-TV, TV Jabuka, Z1- Zagrebačke vijesti) te 2 radijske emisije.

Aktivnosti programa medijski su popratili vodeći nacionalni listovi (Jutarnji list, Večernji list, Slobodna Dalmacija, LISA) te brojni internetski portali (Dnevnik.hr, Zagrebancija.com).

O svim aktivnostima i novostima na projektu, Udruga kontinuirano obavještava medije, koji su vrlo zainteresirani za ovu osjetljivu problematiku.

FINANCIRANJE U 2012. GODINI

Prikaz strukture financiranja programa
prema donatorima u 2012. godini

Za provedbu aktivnosti programa MAMA JE MAMA tijekom 2012. godine osigurano je sveukupno **302.500,00 kn.**

Financijsku podršku za provedbu aktivnosti osigurali su:

- Ministarstvo socijalne politike i mladih
- Grad Zagreb - Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom
- Grad Zagreb - Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport

Uređenje prostora Savjetovališta MAMA JE MAMA omogućila je donacija tvrtke Mark Medical d.o.o.

